

HOMILIJA KARDINALA FRANJE KUHARIĆA

»JA SAM TRS, VI LOZE«

(Iv 15, 5)

Draga braćo i sestre u Isusu Kristu!

Dani ovoga Teološko-pastoralnog tečaja bit će ispunjeni temom: Suodgovornost laika-vjernika za Crkvu i svijet.

O toj temi postoje temeljni i nezaobilazni dokumenti Crkve. O toj je temi progovorio II. vatikanski sabor kao nijedan do sada. O tome nam govori teološki jasno i pastoralno nadahnuto u velikoj i Božjim svjetlom ispunjenoj Konstituciji o Crkvi *Lumen gentium* i prevažnom Dekretu o apostolatu laika *Apostolicam actuositatem*. Dakako, moramo spomenuti i *Gaudium et spes*.

U tim je dokumentima Sabora tema obasjana svjetlom odozgor. Bez tog svjetla može se otići u maglu. Kad god se razmišlja i govori o Crkvi, uvijek smo suočeni s misterijem. Zato je opasno na Crkvu primjenjivati kategorije ovoga svijeta i promašeno je analizirati taj otajstveni organizam pod vidom nekih ideoloških stanovišta usredotočenih samo na društva koja svoj smisao i svoju svrhu ostvaruju samo u vremenu.

Kad se govori o unutarnjim odnosima u Crkvi i o smislu same Crkve, treba ući u Kristovu misao. On je ustanovitelj Crkve; on joj određuje smisao i poslanje.

»Crkva se zato rodila da šireći posvuda na zemlji kraljevstvo Kristovo na slavu Boga Oca, sve ljude učini dionicima spasonosnog otkupljenja, i da se po njima sav svijet doista upravi ka Kristu. Svaka djelatnost mističnog Tijela usmjerena prema tom cilju zove se apostolat, koji Crkva vrši svim svojim udovima, dakako na različite načine; kršćanski je naime poziv po svojoj prirodi i poziv na apostolat« (Dekret o apostolatu laika — AA 2).

»Apostolat je laika sudjelovanje u samoj spasiteljskoj misiji Crkve, i za taj su apostolat svi određeni od samoga Gospodina po krštenju i potvrdi« (LG 33).

»U Crkvi postoji različitost službi, no i jedinstvo poslanja« (AA 2).

Bog se uprisutnio među ljude utjelovljenjem i rođenjem od Djevice i Majke Marije da bude Emanuel — Bog s nama! (usp. Iz 7, 14). Ta je Kristova prisutnost neopoziva. Ona se nastavlja prisutnošću Crkve do svršetka svijeta; ona se proširuje prisutnošću Crkve do krajeva zemlje. To je misterij Crkve da je ona otajstveni Krist. U to je otajstvo uključen svaki kršćanin već svojim krštenjem. Tu je temelj

jednakoga dostojanstva svih vjernika jer su krštenjem svi od Boga rođeni (usp. Iv 1, 13) da budu sinovi Božji i kćeri Božje.

Ako je cijela Crkva »puk skupljen u jedinstvu Oca i Sina i Duha Svetoga« (usp. LG 5), ako smo svi u Krista ucijepljeni kao mladice na trsu i »od Njega potječemo, po Njemu živimo, k Njemu idemo« (usp. LG 3), onda svi članovi Crkve i svaki pojedini moramo imati jednu svijest Crkve: ja sam Crkva. Poistovjetiti se s Crkvom znači poistovjetiti se sa samim Kristom. To pak znači usvojiti njegovo poslanje, uključiti se u njegovo djelo i htjeti svim srcem i svom dušom što on hoće. To je životno i životvorno jedinstvo s Kristom, a to nije ovozemaljska kategorija nego nebeska. »Ostanite u meni, i ja u vama. Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne ostane na trsu, tako ni vi ako ne ostanete u meni... Uistinu, bez mene ne možete ništa učiniti... Kao što je Otac ljubio mene, tako sam i ja ljubio vas. Ostanite u mojoj ljubavi« (Iv 15, 4; 5; 9).

Tom svijeću prožeti svi članovi Crkve, unatoč različitim darovima, službama i djelovanjima (usp. I Kor 12, 4—6), povezani su u ono savršeno jedinstvo vjere, nade i ljubavi koje Krist zahtijeva od svih onih koji žele biti njegovi učenici. To je njegova zapovijed; to je njegova molitva. Savršeno, potpuno i neranjivo jedinstvo Crkve bit će ostvareno u nebu, ali da već sada u vremenu bude što potpunije i svjetlije, to je dužnost i odgovornost svakog člana Crkve. To se može događati jedino ako svaki član Crkve, bez obzira na službu, odgovornost i zvanje, usklađuje svoju volju s voljom Kristovom, svoje misli s mislima Kristovim, svoje nakane s nakinama Kristovim. »Budete li čuvali moje zapovijedi, ostat ćete u mojoj ljubavi; kao što sam i ja čuvao zapovijedi Oca svoga te ostajem u ljubavi njegovoj« (Iv 15, 10).

U tom svjetlu moramo razmatrati i poslanje laika u Crkvi, imajući u vidu hijerarhijsko uređenje Crkve kako je to ustanovio sam božanski utemeljitelj Crkve. Različite su odgovornosti, odnosno stupnjevi odgovornosti, ali je jedinstveno poslanje, jednako dostojanstvo sinova Božjih, ista vjera koje sve ujedinjuje, ista ljubav koja sve povezuje, ista svijest crkvenosti koju svi s uvjerenjem i povjerenjem živimo. Zato bi bilo sasvim antikristovsko raspoloženje i djelovanje kad bi se o unutarnjim odnosima Crkve razmišljalo u kategorijama neke klasne borbe unoseći u Crkvu podijeljenost određenim demagoškim rječnikom ovoga svijeta.

Različite službe u Crkvi ne mogu nipošto biti razlog podijeljenosti, ili čak suprotstavljenosti, jer su sve u službi jedinstvenog poslanja i izraz jedinstvenog misterija Crkve. »Ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni« (I Kor 12, 13), piše apostol Pavao Korinćanima. Različitost udova u službi je cjeline, tumači dalje Pavao, »i ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi, ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi« (I Kor 12, 26).

Djela apostolska izvješćuju kako »u mnoštva onih koji prigriše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša« (Dj 4, 32). Nisu bili svi ni apostoli, ni učitelji, ni proroci, ali su bili jedno srce i jedna duša u jednoj svijesti Crkve. Sabor u svojim dokumentima baš to hoće: probuditi, produbiti i rasvijetliti u svim članovima Crkve tu jedinstvenu svijest kako bi sve nosila jedna ljubav i ista briga u zauzetosti da Crkva što bolje vrši svoje poslanje u svijetu. Crkva je poslana da naviješta Kristovu Istinu svijetu i da ljubi Kristovim srcem sve ljude, da sve priziva u kraljevstvo Božje, a to

mora htjeti i osjećati svako vjerničko srce. Samo iz takvog opredjeljenja može rasti i razvijati se apostolska djelatnost svih članova Crkve.

Pojasnimo to jednom usporedbom. Usporedimo, ne bez temelja, tajnu Crkve s misterijem euharistije. Predstavimo si jednu veliku hostiju. Prije pretvorbe to je kruh u svojoj cjelini; ako je razlomimo, isti je kruh i u djelovima. U pretvorbi ta hostija-kruh postaje tijelo Kristovo; postaje vidljiva prilika žive i stvarne prisutnosti Kristove. Više nije kruh, nego Krist. Razlomimo li tu posvećenu hostiju na tisuće dijelova, Kristova je prisutnost u svakom dijelu te razlomljene hostije, i zato je svaki dio Krist.

Nije li nešto slično i s otajstvom Crkve. Crkva je također u sasvim određenom smislu vidljiva prilika Kristove prisutnosti. Svaki je krštenik dio toga otajstvenog Tijela i dionik je cijelog otajstva Crkve. On je Crkva i on uprisutnjuje Krista u svijetu. Gdje je svaki pojedini krštenik, tamo je Crkva. Gdje je Crkva, tamo je Krist. Uprisutniti Krista u svijet svojim svjedočanstvom, novošću života, razglašujući Radosnu vijest spasenja, to je poziv svakog vjernika jučer, danas i sutra; bit će to poziv svakog krštenika do konca svijeta. »Putnicima Raseljeničtva« piše apostol Petar: »Gospodin — Krist neka vam bude svet, u srcima vašim, te budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama, ali blago i s poštovanjem, dobre savjesti, da oni koji ozloglašuju vaš dobar život u Kristu, upravo onim budu postidjeni za što vas potvaraju« (1 Pt 3, 15—17).

Nije li to uvijek suvremeni temelj vjerničkog apostolata?

Stoga zauzetost za Božju stvar i za spasenje svijeta ne leži samo na savjesti pape, biskupa i svećenika koji su sakramentalno posvećeni i ovlašteni da naviještaju Riječ, dijele sakramente i upravljaju zajednicom Kristovih učenika, nego revnost za promicanje Božjega kraljevstva mora gorjeti u svakom vjerničkom srцу. Svaki vjernik mora biti obuzet sviješću poslanja Crkve: hoću da Isus Krist bude naviještan i prihvaćen; hoću da bude otkriven i prepoznatljiv mojim dosljednim životom; hoću da se u meni i po meni Crkva predstavlja svijetu vjernošću i ljubavlju do kraja.

Tako po svakom vjerniku spasenjska prisutnost Kristova u povijesti i u svijetu, snagom Duha Svetoga koji u njemu djeluje, postaje aktivna, dinamična prisutnost. Vjernik s Kristom sudjeluje u otkupljenju svijeta, usvajajući također i misterij križa kao svoj misterij. Isus nam trajno govori: »Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom, nije mene dostojan« (Mt 10, 38).

Ruski metropolit u Parizu Antoine Bloom, razmišljajući baš o apostolatu vjernika, napisao je slijedeće riječi: »Mi smo poslani u svijet kao prethodnica Božjega kraljevstva. Nebo je naše kraljevstvo; zemlja mora biti osvojena za Boga. Dok zemaljski osvajači nastoje prisvojiti neki teritorij ili narod, kršćanska se zajednica, naprotiv, dariva kao Krist.

Ona se dariva, stoga se na njezinoj krvi, na njezinu životu i na njezinoj smrti, na raspetoj ljubavi, na raspetoj ljubavi Kristovoj, može graditi ljudski grad, čovječni grad koji mora biti tako velik, tako dubok, tako svet da bi njegov prvi građanin mogao biti naš Gospodin Isus Krist, Sin Božji koji je čovjekom postao« (L'Actualité religieuse, br. 15, str. 35, 15. 1. 1987).

U križu je moć apostolata. U svetosti je prodornost apostolata. I onda kad su vjernici prisiljeni na šutnju, izloženi trpljenju zbog imena Isusova, apostolski su

plodni baš time što su uronjeni u otajstvo križa! Apostol je Pavao hrabrio Filipljane: »Jer vama je dana milost: 'za Krista', ne samo u njega vjerovati nego za njega i trpjeti« (Fil 1, 29).

Vjernik apostolski djeluje kada se snagom Duha u njemu izgrađuje unutrašnji čovjek, da po vjeri Krist prebiva u njegovu srcu, te je u ljubavi ukorijenjen i utemeljen (usp. Ef 3, 16—17). Prisutnost takvog vjernika bilo gdje i bilo kada uvijek je prisutnost svjetla Kristova.

Uz tvornički stroj ne stoji ministerijalni svećenik, ali stoji radnik vjernik kao »kraljevski« svećenik da radi kao što bi radio Krist. Na katedrama, u laboratorijima, u bolnicama, na raznim gradilištima i radilištima i u raznim organizacijama, svuda se uprisutnjuje Krist po svom vjerniku i njegova Crkva djeluje kao prisutnost istine i ljubavi. Tako se otkupiteljska milost ulijeva u život ljudi i naroda. Djelovanja apostolata mogu biti mnogostruka, ali sva moraju izvirati iz te biti Crkve, iz njezina misterija da po njoj djeluje Krist Spasitelj. Ta čudesna povezanost Krista i Crkve izražena je tako duboko i znakovito riječima: »Ja sam trs, vi loze!«

Crkva ima biti po Kristovoj zamisli: jedna usta koja ispovijedaju jednu vjeru; jedna volja koja hoće što Bog hoće; jedna misao koja misli Božje misli; jedno srce koje ljubi Kristovim srcem. Iz svega toga nijedan krštenik ne može biti izuzet.

Iz toga slijedi unutarnja povezanost svih članova Crkve u poštovanju, ljubavi i suradnji da svi različitošću službi grade kuću Božju. »I svi smo jednim Duhom napojeni« (1 Kor 12, 13).

Za uspješan apostolat veoma je važno unutarnje jedinstvo Crkve. To je Isusova zapovijed: »Ovo je moja zapovijed: ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio!« (Iv 15, 12). Bez toga bi apostolat bio mjed što ječi i cimbal što zveči (usp. 1 Kor).

Za unutarnje odnose u Crkvi uvijek vrijedi poticaj apostola Pavla Filipljanima: »... Ispunite me radošću: složni budite, istu ljubav njegujte, jednostušni, jedne misli budite; nikakvo suparništvo ni umišljenost, nego — u poniznosti jedni druge smatrajte višima od sebe; ne starajte se samo svaki za svoje, nego i za ono što se tiče drugih« (Fil 2, 2—4).

U sinovskom zajedništvu s presvetom Bogorodicom i Majkom Crkve molimo da tako bude u Crkvi u Hrvata i u cijeloj Crkvi Božjoj! Amen!